

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

725-091

Vitázó megjegyzések a műemlékvédelemhez

Idő

" 1958 "

Forrás:

Élet és Műd.

Személy

Helyszám

1958. V. 30.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Lengyel József az *Élet és Irodalom* május 6-án megjelent számában *Műemlékvédelem, az építészet gipszkorcsaka és az ország pénze* című cikkére reflektálni kívánok, a közvélemény helyes tájékoztatására.

A letűnt úri rend hazánkat évszázadokon át, a Horthy—Gömbös—Mecser-együttes pedig 25 éves „országolása” idején a provinciálizmus malomlajji színvonalán igyekezett tartani.

Kétségtelen azonban, hogy e provinciálizmus évszázados urí-murija ellenére, Budapest architektúrájának világvárosi jellegét szívósan ellenálló, tehetséges építészaink révén teljes mértékben sikerült megőriznünk, sőt túlzás nélkül állíthatjuk, hogy Budapest városképe semmivel sem maradt a többi európai fővárosok színvonalá alatt. Nem is itt volt a baj. Horthyék mérhetetlen sokat papoltak egyebek között nemzeti hagyományainkról, de is mint minden papolás, ez is csak a tények, az ellentétes hatású cselekedetek kendőzése volt alkalmas. Így hanyagolták el garázda könyelműséggel a nép gazdasági és kulturális felemelésén kívül építészeti műemlékeink gondozását is.

A felszabadulás után egész

épületállományunkat nemcsak a világháború közvetlen és közvetett pusztításával, hanem évtizedek bűnös mulasztásaival terhelve kellett gondozásba vennünk. Lássuk tehát az ügy lényegét.

I.

A Molnár u. 9. számú lakóház a magyar reformkor klasszicista stílusában épült. Ez tény és tudományos kérdés. A múlt század vége felé egyébként egész Budapest arculatát ez a stílus határozta meg. Ebben a stílusban építették azonban akkortájt Berlin, Leningrád, Párizs, Stockholm és még jónéhány európai metropolis palotáinak ezreit, sőt tízezreit. Jövőhetetlen hiba viszont, hogy például a Duna-part és a mai Roosewelt tér egységes klasszicista architektúráját sajnálatos módon elpusztították.

II.

A Nagykörút, vagy hivatalos nyelven: a kiemelt útvonalak helyreállítása kétségtelenül nem műemlékügy, hanem Budapest világváros főútvonalainak karbantartási kérdése, egyben a fővárosi házvagyon további korrodálásának gyökeres megelőzése, a viszonylag leghatásosabb

eszközökkel. Európa országainak fővárosai általában a mi körútainkkal azonos stílusban épültek. E kor építészeti stílusáról a mai nemzedék véleménye eltérő lehet. Vitathatatlan azonban, hogy a század elején épült főútvonalaink épületei egymáshoz idomulva, az utcaképbe illeszkedve kellemes és világvárosi külsőt adnak Budapestnek.

Amikor az épületsorokat a letűnt korszak évtizedeinek szennyétől és elhanyagoltságából tisztába tesszük, valójában most tünik ki, hogy a Nagykörút és egyéb főútvonalaink városképét nem is műemlékértékük, hanem szellemen és gondosan megformált egységes hangulatú épületeik határozzák meg. Természetesen joggal elvárhatnánk ilyen kényes, bizonyos hozzáértést feltételező téma megírása előtt, hogy a cikkíró szakembereknél tájékozódjék. Minden újságot olvasó embernek tudnia kell, hogy ilyen stílusú épülethomlokzatok Lengyel József elképzelte átalakítása meglepően költségesebb módszer volna, mint a jelenlegi tatarozás. Ha pedig a kifogásolt gipszdíszítményeket eltávolítanánk, az eredmény még sivarábbá válna. Elrettentő példaként hivatkozunk az Üllői út és a Köztelek ut-

ca sarkán látható saroképületre, a Szabványügyi Hivatal mai székházára és a vele szemben levő épületre. Túlzás nélkül, olyanok ezek az épületek, mint birkák a tavaszi kopaszítás után, anélkül azonban, hogy a cél és értelem nélkül letarolt épületeknek a birkához hasonló visszaszerzőképességük volna.

III.

Aligha van az országban igényes, művelt ember, aki a Vár igen jelentékeny műemlékértékét kétségbe vonná. Például Zsigmond és Mátyás korából származó traktusai és a Haussmann tervezte épületrész déli szárnya magában foglalja a Mária Terézia korabeli palotát. A Várpalota építészetileg kevésbé

sikerült traktusaival együtt, mai megjelenésében mégis Budapest e városképének páratlan hangulatú és más megoldással alig pótolható építészeti tartozéka, amely nemcsak nekünk, hanem a külföldi turistáknak is felejtethetetlen hangulatú architektóniai élménye marad.

A Vár helyreállításáról újabb kormányrendelet intézkedik. A városkép hangsúlyának helyreállítása nem l'art pour l'art műemlék-

kérdés. A restaurált Várban fontos intézményeink kapnak otthont.

Szocialista államunk építészeti műemlékeinkkel végre kultúrországhoz méltó módon sáfárkodik. Műemlékszakembereink lelkes és áldozatos munkáját, de mindenek fölött világszerte elismert szakmai felkészültségét még az elfogult maradiság is elismeri. Fokozottan elvárható volna, hogy Lengyel elvtárs hasonló kérdésekben lelkiismeretesen tájékozódjék ha a jövőben e témakörbe vágó cikket kíván írni.

VINCZE OSZKÁR